

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Druhá světová válka

(1. 9. 1939 – 2. 9. 1945)

1. fáze (od napadení Polska - 1. 9. 1939 -po napadení SSSR – 22. 6. 1941) – blesková válka

1. 9. 1939 – napadení Polska německou armádou /wehrmacht/ (17. 9. napadení Polska z východu Sovětskou armádou)

3. 9. 1939 Francie a Velká Británie vyhlásují válku Německu („válka vsedě“ – „podivná válka“) - ve skutečnosti probíhá válka jen na moři (válka o Atlantik)

9. 4. 1940 – útok na Dánsko a Norsko

10. 5. 1940 – útok na Nizozemí, Belgie a Lucembursko

22. 6. 1940 – kapitulace Francie (2/3 území – německá okupační zóna, zbytek – vichystický kolaborační režim – maršál Pétain)

srpen – říjen 1940 – letecká válka o Británii – 1. neúspěch Německa

duben 1941 – okupace Řecka a Jugoslávie (Chorvatsko – fašisté= ustašovci, Ante Pavelič)

= celá Evropa s výjimkou VB a SSSR – buď pod okupační správou Německa nebo spojenci Německa (Itálie, Španělsko, Bulharsko, Rumunsko, Maďarsko, Chorvatsko, Slovensko, Finsko)

Afrika – podzim 1940 italská vojska vytlačena z britského Egypta do Libye - Hitler posílá Italům na pomoc polního maršála **Erwina Rommela** („pouštní liška“) + **německý expediční sbor** (Africacorps)

2. fáze války (od napadení SSSR – do přelomu roku 1942/3)

22. 6. 1941 ve 3.15 hod. – napadení SSSR (190 divízi, 3500 tanků, 3 900 letadel – 3 000 km dlouhá fronta) – bez vyhlášení války – plán Barbarossa

Velká vlastenecká válka

3 směry: a) **Leningrad** (obléhání od 1. 9. 1941 – 27. 1. 1944 – za 900 dní blokády zahynulo ve městě 1 milion lidí) - Ladožské jezero = “cesta života“.

b) **Moskva** (od října 1941 do ledna 1942 – krutá zima a pro Němce nedostatek pohonných hmot – velitel obrany Moskvy maršál **G. K. Žukov** – do 15. 1. 1942 Němci zahnáni 160 km od Moskvy)- kaťuše

= konec „bleskové války“ = Německu hrozí dlouhá válka na dvou frontách

c) **Kavkaz** - do léta 1942 německá vojska v Povolží a na Kavkazu

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Tichomoří

7. 12. 1941 (v době na východní frontě o Moskvu) – **Japonci útok na Pearl Harbor**

8. 12. 1941 – **USA a VB vyhlásují válku Japonsku**

Bleskový postup Japonska – „Asie Asiatům“ – dobyli Filipíny, Malajsko, Indonésii, Barmu, francouzskou Indočínu, část Nové Guineje – Japonsko ohrožuje Indii a Austrálii

Zastavení bleskového postupu Japonců – 8. 5. 1942 – bitva v **Korálovém moři** (letadlové lodě)

3. – 7. červen 1942 – námořní a letecká bitva – **Midway**

Severní Afrika

- obléhání Tobruku – červen 1942 Rommel dobyl Tobruk – zatlačil britská vojska do Egypta
- do čela 8. britských armády – **Bernard Montgomery** („Monty“)

Diplomatická jednání

14. 7. 1941 - **Atlantická charta** – USA (Roosevelt) + VB (Churchill) – 8 bodů - zničení fašistické tyranie – v září se přidává SSSR (do ledna 1942 26 států)

Rozhodující obrat ve válce

- 1) **bitva o Stalingrad** – srpen 1942 – 2. 2. 1943 - maršál Žukov (1 milion vojáků, 13 500 děl, 894 tanků) – boje o každý dům, místnost - obklíčení německé armády – „stalingradský kotlík“ - 2. 2. 1943 – kapitulace německé armády (1 500 000 padlých, 90 000 zajatých německých vojáků – polní maršál Fr. Paulus, 24 generálů, 3 500 tanků, 12 000 děl a minometů, 75 000 motor. vozidel, 3 000 letadel)
- **obrat ve válce na východní frontě**
- 2) **bitva Guadalcanal** - srpen 1942 – 7. 2. 1943 – 1. velká porážka Japonců na souši
- **obrat ve válce v Tichomoří**
- 3) **bitva u Al-Alamejnu** – 23. 10. – 4. 11. 1942 - tanková bitva – vítězství Britů v západní poušti severního Egypta – Rommel ustupuje do Tunisu
listopad 1942 – operace „Pochodeň“ – vylodění amerických a britských jednotek v Alžírsku, Oranu a Casablance
- **obrat ve válce v severní Africe**

3. fáze války – od počátku roku 1943 do léta 1944 (otevření „druhé fronty“)

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

zásadní změna poměru sil ve prospěch protifašistické koalice

1. východní fronta (SSSR) – 5. – 17. 7. 1943 – **Kursk** (největší tanková bitva u **Prochorovky**) – N: 900 000 vojáků, 10 000 děl a minometů, 2 700 tanků, 1 800 letadel
SSSR: 1 900 000 vojáků, 26 000 děl a minometů, 5 000 tanků, 3 000 letadel
- **vítězství Rudé armády – až do konce války Rusové bojovou iniciativu**
(listopad 1943 – osvobozen Kyjev, leden 1944 – ukončena blokáda Leningradu, do léta 1944 – vytlačeni Němci z Krymu, Běloruska, z části Litvy)
2. severní Afrika – listopad 1943 - vylodění americko-britských sil pod vedením amerického generála Dwighta Eisenhowera – Casablanca, Oran, Alžír
 - osvobozen Alžír a Maroko – z východu postupuje 8. britská armáda (Montgomery)
 - květen 1943 – porážka německých a italských jednotek (Rommel odvelen do severní Itálie, pak do západní Francie)

červenec 1943 – americko-britské oddíly pod vedením Eisenhowera – **vylodění na Sicílii**

září 1943 – vylodění v **jižní Itálii** - **svržení fašistické diktatury Benita Mussoliniho**

- nová vláda v Itálii – podepisuje kapitulaci Itálie a vyhlašuje válku Německu
- A. Hitler – osvobozuje Mussoliniho (Skorzeny) a obsazuje severní a střední Itálii (Republica de Salo) – do jara 1945 urputné boje

3. Tichomoří – mezník Guadalcanal – poté pokračovaly urputné boje o ostrovy v JV Asii a Tichomoří + národně osvobozenecké hnutí v Barmě, Číně, Koreji, Filipínách

Diplomatická jednání

USA, Velká Británie, SSSR – schůzky a konference (srpen 1943 – Quebec, říjen 1943 – Moskva, listopad 1943 – Káhira)

28. listopadu 1943 – **Teherán** - **Velká trojka** (Churchill, Stalin, Roosevelt)
 - společný postupu zúčastněných států proti Německu (válku dovést do vítězného konce, společná okupace Německa, vymýcení nacismu, vytvoření OSN)
 - Stalin přislíbil, že po porážce Německa vyhlásí válku Japonsku
 - Roosevelt a Churchill se zavázali uskutečnit **invazi** přes Lamanšský průplav otevřít tzv. „**druhou frontu**“ do konce května 1944

Operace Overlord – Normandie – Den D - 6. června 1944

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- vedení: americký generál D. Eisenhower – největší vylodění v dějinách vojenství (2 000 000 mužů, desetitisíce tun vojenské techniky) – do září 1944 osvobozena Francie, Belgie, jih Nizozemí (stavba německých obranných valů na pobřeží Francie a velení – E. Rommel)

4. fáze války – od léta 1944 do 8. května 1945 (od otevření druhé fronty – uzavření míru v Evropě)

1. Tichomoří - pokračují urputné boje o každý strategický bod
 - červen 1944 – porážka Japonska v letecké a námořní bitvě ve Filipínském moři (pravidelné nálety amerických bombardérů na Japonsko)
 - srpen 1944 - Japonci vyklidili Guam
 - říjen 1944 – zdrcující porážka Japonců u ostrova Leyte - **Japonsko přestalo existovat jako námořní velmoc**
 - kamikadze**

2. východní fronta (SSSR)
 - červenec 1944 – Rudá armáda přešla řeku Vislu (Polsko)
 - srpen 1944 – Rudá armáda vtrhla do Rumunska (23. 8. svržen fašist. režim) – nová rumunská vláda vypověděla Německu válku
 - září 1944 – Bulharsko - 9. 9. 1944 – Vlastenecká fronta převzala moc – válku Něm. Finsko – vystupuje z bloku fašistických států
 - říjen 1944 – Jugoslávie – 20. 10. osvobozen Bělehrad – zaniká chorvat. ustaš. stát Slovensko – 6. 10. 1944 – karpatsko-dukelská operace – Vyšný Komárník
 - listopad 1944- Řecko

 - 13. dubna 1945 – vstupuje Rudá armáda do Vídně
 - polovina dubna – 2. 5. 1945 – **berlínská operace** (30. 4. Hitler sebevražda – nástupce admirál Dönitz)
 - 2. 5. 1945 – padl Berlín**

3. západní fronta („druhá fronta“)
 6. 1944 – Den D- ofenziva Spojenců v Normandii
 - srpen 1944 – vylodění amerických a francouzských jednotek na Riviéře
 25. srpna 1944 - osvobozena Paříž (vojska Svobodné Francie – de Gaulle)
 - září 1944 – osvobozena Belgie a jižní Nizozemí
 - prosinec 1944 – německá protiofenziva v **Ardenách a Dolním Alsasku** (operace Noc a mlha)
 - leden 1945 – německá ofenziva prolomena
 - jaro 1945 – Spojenci překročili **Rýn**
 - 25. dubna 1945 – setkání západních spojenců a Rudé armády u Turgau na Labi**

 - duben 1945 – Itálie – padl Milán – Mussolini zajat a popraven partyzány

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Diplomatická jednání

4. – 11. února 1945 – **Jaltská konference – Velká trojka (Churchill, Stalin, Roosevelt)**

- konečné zničení fašismu
 - poválečné uspořádání Německa - stanovení okupačních pásem
 - návrh německo-polských a polsko-sovětských hranic
 - nutnost potrestání válečných zločinů
-

7. května 1945 – podepsána kapitulace Německa v Remeši

8. května 1945 – podepsána kapitulace Německa v Berlíně – **konec války v Evropě** (poslední operace – **pražská operace** Rudé armády 9. 5. 1945)

5. **fáze války** - květen 1945 – 2. září 1945 (od uzavření míru v Evropě po kapitulaci Japonska)

Diplomatická jednání

17. 7. – 2. 8. – **Postupimská konference – Velká trojka (Stalin, Churchill – Attlee, Truman)**

- **Japonsko vyzváno ke složení zbraní a kapitulaci**

- program 4 D (demokratizace, denacifikace, demilitarizace, dekartelizace Německa)
- stanovena výše reparační (suroviny, výrobky)
- vymezeny hranice Polska
- schválen odsun Němců z Polska, ČSR a Maďarska
- rozdělení Rakouska do okupačních sfér
- projednání správy italských a německých kolonií

Válečné operace:

- boje proti Japonsku v Tichomoří (Filipíny, Iwodžima, Okinawa) – japonští kamikadze
- 6. 8. 1945 – svržena atomová bomba na **Hirošimu** - USA
- 8. 8. 1945 – SSSR vstupuje do války proti Japonsku
- 9. 8. 1945 – svržena atomová bomba na **Nagasaki** – USA

- 14. 8. 1945 – císař Hirohito vyhláší kapitulaci Japonska

2. září 1945 – **konečná kapitulace Japonska** - křižník Missouri (McArthur) v Tokijském přístavu – **definitivní konec 2. světové války**

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Učebnice:

Čapek V., Pátek J., Zwettler O.: Světové dějiny II, Praha 1993.

Kuklíkovi J. a J.: Dějiny 20. století, Praha 1998.

Kohoutková H., Komsová M.: Dějepis na dlani, Olomouc 2007 (2. vyd.).

Atlas: Dějiny 20. století, Praha 2004.

Oxfordský atlas moderních světových dějin, Praha 1991.

Doporučená literatura:

Churchill W.: Druhá světová válka I. – VI. díl, Praha 1993 – 1996.

Eisenhower D. D.: Invaze do Evropy (2. vyd.), Praha 1994.

Filippi A. M.: Dějiny 20. století. Encyklopedie politického, ekonomického a kulturního dění, Praha 1994.

Johnson P.: Dějiny 20. století, Praha 2008.

Keegan J.: Druhá světová válka, Praha 1996.

Kronika 20. století., Praha 1999.

Kvaček R.: Diplomaté a ti druzí. K dějinám diplomacie za druhé světové války, Praha 1988.

Moynahan B.: Rusko ve 20. století, Praha 1995.

Pakty Stalina s Hitlerem, Praha 1990.

Pečenka M., Luňák P. a kol.: Encyklopedie moderní historie, Praha 1998 (2. vyd.).

Skřivan A.: Japonská válka 1931 – 1945, Praha 1997.

Tento studijní materiál byl vytvořen v rámci projektu CZ.1.07/1.1.04/03.0045